

Posudek bakalářské práce Martiny Hudečkové

Kontrastivní přístup k výuce češtiny u českých neslyšících

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta,

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Bakalářská práce Martiny Hudečkové o třech hlavních kapitolách se zabývá jednou z metod výuky češtiny jako druhého jazyka, a to metody stavějící na porovnávání prvního/mateřského jazyka žáka a jazyka druhého, cílového, jemuž se žák chce, nebo má, naučit. Téma práce koresponduje s uznáním českého znakového jazyka jako jazyka zcela plnohodnotného, opírá se o dosažené poznatky o jeho fungování a reflektuje stav a potřeby současného školství a výuky češtiny u neslyšících žáků a studentů.

Předložená bakalářská práce je bohatě členěna, přesto se v ní čtenář - díky logické struktuře a přehlednosti - dobře orientuje. Jednotlivé kapitoly na sebe navazují promyšleně, i když nutno podotknout, že k samotnému jádru tématu práce se autorka dostává spíše okrajově. Promyšlení některých (především závěrečných) kapitol autorka ukončuje předčasně a text neformuluje zcela výstižně. Oceňuji však autorčin široký záběr prostudované literatury a aktivní přístup projevující se (nejen) účastí na celoročním lektorském kurzu „Čeština ve výuce neslyšících“. To dokládá její velké nasazení a poctivou snahu o správné uchopení zvoleného tématu. I když právě množství použité literatury se odrazilo v pečlivosti při uvádění zdrojů (v seznamu použité literatury nejsou uvedeny všechny zdroje, o nichž se diplomantka zmiňuje v textu; v práci uvádí jednoho autora a v seznamu literatury je u stejné položky autorů více; chyby a nepřesnosti se objevují také v záznamu data vydání; v textu je uvedeno např. Macurová, 2001 a v seznamu použité literatury je u tohoto roku položek více apod.). V textu se objevují časté překlepy, problematická je i stylizace.

V úvodní kapitole, zabývající se výchozí situací nabývání češtiny z pohledu rodilého a nerodilého mluvčího, diplomantka výstižně pojmenovává stěžejní rozdíl: v prvním případě hovoříme o osvojování si jazyka, ve druhém případě jde o jeho učení se. Tomu diplomantka podřizuje (a z toho vychází) i v další části práce; nejprve se hlouběji věnuje situaci českých neslyšících, podmínkám a okolnostem, které sehrávají při učení se českému jazyku zásadní význam, a to především ve vztahu k hlavnímu tématu práce – kontrastivnímu pojetí výuky. Ve druhé kapitole se pak logicky zaměřuje na výuku češtiny nerodilých mluvčích: charakterizuje výuku cizího jazyka a jeho cíle, čtenáři přibližuje jednotlivé přímé, nepřímé a alternativní metody, kterých se při výuce využívá. I když z autorčina výkladu není zřejmé, jaký je vztah mezi nepřímou metodou a metodou kontrastivní. V závěrečné části druhé kapitoly diplomantka shrnuje získané poznatky a pokouší se je zhodnotit z pohledu

využití u neslyšících.

Ve třetí kapitole, nazvané Čeština kontrastivně, se autorka snaží, bohužel ne zcela dostatečně, o ještě hlubší proniknutí k ústřednímu tématu své práce. Všimá si vlivu výchozího jazyka na výuku jazyka cílového, definuje kontrastivní analýzu a na základě dosud publikovaných odborných prací shrnuje (bohužel velmi stručně a obecně) poznatky porovnávající češtinu a český znakový jazyk. V závěrečné části se autorka snaží, především na základě odborné literatury, představit způsoby prezentace české gramatiky v učebnicích češtiny pro cizince a shrnuje, nikoli analyzuje, dosud vzniklé interaktivní učebnice češtiny pro neslyšící žáky u nás. Opomíjí provést také rozbor kontrastivně pojatých učebnic češtiny pro cizince – jak je uvedeno v zadání práce. Jakýmsi vyústěním a potvrzením všech dosud nabytých vědomostí autorky měl být její návrh vybrané lingvodidaktické prezentace jednoho gramatického jevu kontrastivně, který však autorka pojala značně stručně a minimálně kontrastivně. Ostatně tato část práce měla být vypracována (dle zadání bakalářské práce) nejen v písemné podobě, ale také na DVD. K absenci tohoto bodu zadání se diplomantka jistě vyjádří v průběhu obhajoby.

Na závěr si dovoluji položit diplomantce následující dotazy:

- 1) Na s. 30 bez širšího vysvětlení uvádíte, že ... *gramaticko-překladová metoda se z hlediska komunikačního nejeví jako úspěšná...* Přesto ji ve své práci (s. 55) navrhuje jako vhodnou metodu pro výuku češtiny u neslyšících žáků. Můžete tyto postoje vysvětlit?
- 2) V kapitole 3.3. (s. 45) citujete text kol. Zbrankové, ve kterém deklaruje vhodnou podobu učebnice češtiny: „...*Měla by děti podněcovat k činnosti, nabízet jim dostatek vhodného a názorného materiálu ke komunikaci, podporovat chuť k učení písničkami, jazykolamy, říkankami, hrami apod.*“ Jak chápete poslední slova citace ve vztahu k neslyšícím žákům?
- 3) Mohla byste konkrétně pojmenovat vliv negativního transferu ZJ na vyjádření minulého času v české větě? Jaké důsledky z tohoto jevu vyvozujete jako základní kámen kontrastivně pojaté lingvodidaktické prezentace tohoto jevu v češtině? Kdy a jak byste vyložila pravidlo pro koncovku slovesné osoby v minulém čase pro neživé předměty (např. Na stole stála váza.) a věty, ve kterých se sloveso „být“ v české větě vyskytuje (O prázdninách jsem byla na táboře)?

Závěr: Bakalářská práce Martiny Hudečkové splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ji k obhajobě.

Návrh hodnocení: VELMI DOBŘE až DOBŘE

4. září 2011

PhDr. Romana Petráňová, PhD.

Ústav českého jazyka a teorie komunikace